

Universitat de Lleida

DEGREE CURRICULUM **CATALAN ART**

Coordination: SOLE MARTI, ESTHER

Academic year 2023-24

Subject's general information

Subject name	CATALAN ART			
Code	100039			
Semester	1st Q(SEMESTER) CONTINUED EVALUATION			
Typology	Degree	Course	Character	Modality
	Bachelor's Degree in History of Art and Artistic Heritage Management	3	OPTIONAL	Attendance-based
	Bachelor's Degree in History of Art and Artistic Heritage Management	4	COMPULSORY	Attendance-based
Course number of credits (ECTS)	6			
Type of activity, credits, and groups	Activity type	PRAULA		TEORIA
	Number of credits	2		4
	Number of groups	1		1
Coordination	SOLE MARTI, ESTHER			
Department	GEOGRAPHY, HISTORY AND HISTORY OF ART			
Teaching load distribution between lectures and independent student work	60 in-class hours 90 autonomous work hours			
Important information on data processing	Consult this link for more information.			
Language	Catalan			
Distribution of credits	4 theoretical credits 2 practical credits			
	1 credit equals to 25 hours of student work. Total: 150 hours (6 credits).			

Teaching staff	E-mail addresses	Credits taught by teacher	Office and hour of attention
SOLE MARTI, ESTHER	esther.sole@udl.cat	3	Scheduling an appointment by e-mail is required
VELASCO GONZALEZ, ALBERTO	alberto.velasco@udl.cat	3	Scheduling an appointment by e-mail is required

Learning objectives

OG: General Objective

OE: Specific objective

OG1: To make a general overview of the artistic productions that have taken place in Catalonia from pre to the second avant-garde.

SO1.1: To become familiar with some of the most significant artistic manifestations in Catalonia.

OE1.2: Know and master the resources and tools necessary to identify, contextualise and enhance the value of any significant artistic production in Catalonia.

SLO1.3: Promote knowledge of the most immediate artistic heritage.

SO1.4: Transmit and communicate rigorously the value of artistic heritage.

GC2: Knowing the most common formal and technical typologies of the whole of the history of art in Catalonia, as well as the languages through which they are manifested.

OE2.1: To experience first-hand the typological, formal and technical diversity of artistic manifestations and to grasp their particularities.

SO2.2: To understand and situate in space and time the changes that occur in the different artistic typologies.

GC3: Consolidate mastery of information and communication technologies.

OE3.1: To become familiar with the initiatives linked to free knowledge, its philosophy and its possibilities in terms of the acquisition of knowledge of art history and its dissemination in the academic and informative sphere.

SO3.2: Acquire experience and perfect skills in the use of information and communication technologies for the development of strategies and materials for the tourist use of artistic heritage.

Competences

Basic competences:

- CB4 Be able to transmit information, ideas, problems and solutions to a specialized and non-specialized public
- CB5 Know how to develop those learning skills necessary to undertake further studies with a high degree of autonomy

General competences:

- CG5 Be competent in the use of bibliographic references and search tools for general and specific bibliographic resources, including online access
- CG6 Plan and manage time for decision making and development of individual tasks and in team work environments

- CG8 Recognize and be sensitive to the promotion of Human Rights and the values of a culture of peace and democratic values
- CG9 Recognize the principles and implications of professional ethics

Specific competences:

- CE2 Develop instrumental skills applied to the History of Art
- CE5 Identify and recognize the different regional and global diachronic visions of territorial artistic phenomena, as well as the relations between center and periphery
- CE6 Acquiring a systematic and integrated knowledge of the artistic fact: different languages, procedures and techniques of artistic production throughout history, as well as aesthetic theory and thought
- CE7 Identify, distinguish, and evaluate or evaluate the main literary and documentary sources of the History of Art
- CE9 Identify, distinguish, and evaluate or assess current conservation issues, restoration criteria and management of historical, artistic and cultural heritage
- CE10 Identify and recognize the critical awareness of heritage and its value in today's society

Transversal competences:

- CT3 Acquire training in the use of new technologies and information and communication technologies

Learning outcomes:

- Comment, analyze, and interpret the most significant artistic manifestations, authors and/or works of Catalan art
- Acquire a specialized and interdisciplinary knowledge of the characteristics, functions, and basic lines of evolution of Catalan art, always relating the artwork to its social, economic, political, ideological, and individual context
- Describe the main contributions of Catalan art to the Iberian Peninsula and to the European culture.

Subject contents

1. Artistic manifestations of pre-Roman and Roman times in Catalonia
2. Art in Catalonia in Late Antiquity times
3. Catalan Romanesque art
4. Catalan Gothic art
5. The arts in Catalonia during the 16th and 17th centuries
6. The 18th century
7. The intensification of Modernity
8. Art in Catalunya during the 20th century

Methodology

The course is based on a combination of different types of activities, which will be in-class, out-class, and possibly by distance learning. The vehicular language of the subject will be Catalan, although students will be free to choose the vehicular language for the activities, assignments and assessment, which may be carried out in any of the official languages of the University of Lleida.

In the classroom sessions, students will essentially take an overview of the history of art in Catalonia through a selection of the most outstanding works or authors of each period or movement, from pre-Roman times to the

second avant-garde. Based on specific examples of high referential value, the protagonists and defining features of the aesthetics of each artistic period will be known and, where appropriate, these examples will be used to delve into the particularities of other disciplines and languages that are also of interest for a general understanding and evaluation of the artistic manifestations that have taken place in Catalonia throughout history. There is the possibility that part of these sessions will be held remotely, in a format that will combine synchronous and asynchronous sessions, always through the tools made available to the Virtual Campus.

These sessions will be combined with several practical sessions, which may include visits to various places and facilities of historical and artistic interest, as well as exercises aimed at the acquisition and improvement of the subject's own competences, such as the discussion of texts or activities -individual and collective- for the consolidation and transfer of knowledge on the subject. At the same time, this subject will participate in a seminar (methodology workshop), details of which will be provided at the beginning of the course.

Finally, a written assignment will be required. The monitoring and coordination of this activity will be carried out through the Virtual Campus, where all the necessary instructions and help will be provided.

The calendar of visits, seminars and other activities, as well as the dates of delivery and exams, will be available on the Virtual Campus.

Activity	Description	In-class hours	Autonomous work hours
Master class	Face-to-face sessions, in-class and through distance learning means if needed	30	0
Seminars	Methodology workshop	15	10
Visits	Visits and written assignments related to these	6	5
Assignment	Written, monographical assignment	3	30
Autonomous work	Self study time	0	45
Office hours	Office hours, either onsite or online	2	0
Exam	Written exam	4	0
TOTAL	-	60	90

OFFICE HOURS: it is necessary to arrange a prior appointment with the professors.

Development plan

In-class sessions:

Wednesdays from 11:00 to 15:00

Practical activities, visits and seminars:

The visits and activities of the course will be announced during the first weeks of the course. The dates will be included in the Virtual Campus calendar.

Instructions about the seminar (methodology workshop) will be provided at the beginning of the course.

Exercises linked to visits or seminars to be completed via the Virtual Campus must be handed in no later than ten calendar days after the seminar or visit has taken place. The due date will be indicated in the Virtual Campus calendar in due course.

Assessments:

Two written tests will take place. The first will be announced in due course and will be indicated in the Virtual Campus calendar; the second is the one scheduled in the official assessment calendars published on the degree's website.

Written assignment

All information, coordination and monitoring will be done through the Virtual Campus.

Deadlines and deliveries will also be published in the Virtual Campus calendar.

Evaluation

Assessment is continuous and has five facets, clearly linked to the teaching methodology:

Face-to-face sessions, both in the classroom and possibly at a distance: preparation and active participation will be assessed. Attendance is not a compulsory requirement.

Visits: preparation and active participation in the visits will be assessed, as well as the delivery of an exercise linked to these. Attendance is not a compulsory requirement.

Seminar (methodology workshop): it will be assessed upon an assignment about its session. Attendance is a compulsory requirement.

Written assignment: the selection and management of the bibliography will be assessed, as well as the quality of the content and its critical apparatus on the agreed delivery date. In addition, the style of the contributions made -a progressive work, accompanied by interactions with third parties is preferred- during the assignment elaboration will be taken into consideration. The assessment criteria will be available on the corresponding page of the Virtual Campus.

Assessments: there will be two written tests, which won't be resit. The tests will essentially consist of the contextualisation and commentary of works presented during the classroom sessions, as well as questionnaires on general or contextual issues worked on during the classroom sessions. The tests may include the development of topics of special interest also dealt with during the face-to-face sessions, as well as questions dealt with during visits and seminars.

If academic fraud or spontaneous copying is detected, we will apply what is established in the Regulations for the Assessment and Grading of Student Learning in UdL Bachelor's and Master's Degrees.

Students who want to ask for alternative assessment must submit an employment contract or justify, in a letter addressed to the dean, the reasons that make it impossible for him/her to carry out the continuous assessment within five (5) days after the beginning of the semester. For information, please send an e-mail to lletres.secretariacentre@udl.cat or ask for information at the Faculty's academic office (Secretaria Acadèmica de la Facultat de Lletres). The alternative assessment will consist of a written assignment (to be agreed during office hours) and a single written test to validate skills and knowledge that will take place on the day and at the time established in the degree assessment calendar for the final exam of the course. This test is subject to the assessment regulations for the purposes of recovery (tests equal to or higher than 30% of the course final mark) and revision. This single test, as well as the make-up test, will take place on the day stipulated in the exam calendars published on the degree's website.

A minimum grade of 5 is needed in order to pass this course.

Ordinary evaluation

Block	Activity	Assessment mechanism	Percentage in the final grade
1	Face-to-face sessions	Attendance, preparation and active participation	5

2	Seminars	Preparation, participation, and written assignments. Preparació, participació i realització d'exercicis al respecte. See the evaluation criteria in the corresponding spaces of the Virtual Campus.	15
3	Visits and practical activities	Visits: preparation, active participation and/or eventual completion of practical exercises. See the evaluation criteria in the corresponding spaces of the Virtual Campus.	10
4	Written assignment	See the evaluation criteria in the corresponding space on the Virtual Campus.	25
5	Written test	Written assessment, lessons 1-4	20
6	Written test	Written assessment, lessons 5-8	20
-	TOTAL	-	100

Alternative evaluation

Activity	Assessment mechanism	Percentage in the final grade
Written assignment (to be agreed during office hours)	See the evaluation criteria in the corresponding space on the Virtual Campus.	50
Written tests	Written assessment	50
TOTAL	-	100

Bibliography

Artistic manifestations in prehistoric times, art of ancient times and art of late antiquity

ALONSO, Natàlia (et al), *Arbeca: la fortalesa dels Vilars* (Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya, 2010)

ARCE, Javier (ed.), *Cencelles: el monumento tardorromano. Iconografía y arquitectura* (Roma: L'Erma di Bretschneider, 2002)

ARQUILUÉ, Xavier, "Arquitectura oficial", *Fòrum* 12 (2006), p. 41-53

- BELTRÁN DE HEREDIA BERGERO, Julia, "La *via sepulchralis* de la plaza vila de Madrid. Un ejemplo del ritual funerario durante el alto imperio en la necrópolis occidental de Barcino", *Quarhis* 3 (2007, època II), p. 6-57
- CASAS, Sandra, et al, "Els temples de l'*oppidum* d'Ullastret. Aportacions al seu coneixement", a MERCADAL FRNÁNDEZ, Oriol (coord.) *Món ibèric als Països Catalans. XIII Col·loqui internacional d'arqueologia de Puigcerdà* (2005), vol 2, p. 989-1002
- CASTANYER, Pere, SANTOS, Marta, TREMOLEDA, Joaquim, "Els resultats de les recents intervencions arqueològiques a Empúries: els nous espais de necrópolis de l'àrea sud", *Tribuna d'arqueologia* (2012-2013), p. 121-140
- DUPRÉ RAVENTÓS, Xavier, "Edificis d'espectacles", *Fòrum* 12 (2006), p. 55-72
- FERRAN, Domènec, *Ecclesiae Egarenses: Les esglésies de Sant Pere de Terrassa* (Barcelona: Lunwerg, 2009)
- GARCIA LLINARES, M. GEMMA, et al, "L'edifici funerari de Sant Miquel", *Terme. Revista d'història* 30 (2015), p. 75-100
- GARCIA RUBERT, David, *Ulldecona. Abrics de l'Ermita. Guies del Museu d'Arqueologia de Catalunya* (S.l.: Museu d'Arqueologia de Catalunya, 2005)
- HAUSCHILD, Theodor, SCHLUNK, Helmut, "La vil·la romana i el mausoleu constantinià de Centcelles", *Fòrum* 5 (1986), p. 3-16
- LÓPEZ, Joan B., MOYA, Andreu, ESCALA, Òscar, NIETO, Ariadna, "La cita tumulària amb esteles esculpides dels Reguers de Seró (Artesa de Segre, Lleida): una aportació insòlita dins de l'art megalític peninsular i europeu", *Tribuna d'arqueologia* (2008-2009), p. 87-125
- MARTÍN VIELBA, Òscar, ROVIRA SORIANO, Jordi, *Arquitectura i urbanisme de la part alta de Tarraco en època republicana i imperial: gènesi, disseny i construcció* (Tarragona: Reial Societat Arqueològica Tarraconense, 2009)
- PANOSA DOMINGO, M. Isabel, RODÀ DE LLANZA, Isabel, UNTERMANN, Jürgen, "Les inscripcions ibèriques i llatines del Cogul (les Garrigues, Lleida)", *Revista d'Arqueologia de Ponent* 24 (2014), p. 27-40
- TARRATS BOU, Francesc, REMOLÀ VALLVERDÚ, Josep Anton, SÁNCHEZ GIL DE MONTES, Jacinto, "La vil·la romana dels Munts (Altafulla, Tarragonès) i Tarraco", *Tribuna d'Arqueologia* (2006-2007), p. 213-228
- TARRÚS GALTER, Josep, "El megalitisme de l'Alt Empordà (Girona): els constructors de dòlmens entre el neolític mitjà i el calcolític a l'Albera, Serra de Roda i Cap de Creus", *Cota Zero* 18 (2003), p. 36-54
- TARRÚS GALTER, Josep, "Els constructors de megàlits a Catalunya: cistes i dòlmens entre els mil·lennis V-III cal aC", *Cota Zero* 18 (2003), p. 54-75
- VIÑALS, Ramon, ALONSO, Anna, SARRI ELISA, "Noves dades sobre el conjunt rupestre de la Roca dels Moros",

Romanesque and Gothic art

- J. ADELL et al., *La catedral de la Seu d'Urgell*, Barcelona, Angle Editorial, 2000.
- R. ALCOY, *El retaule de Santa Anna del castell reial de Mallorca i els seus mestres. Dels Bassa a Destorrents (1345-1348)*, Palma, J. J. Olañeta editor, 2000.
- R. ALCOY, M. MIRET, *Joan Mates*, Vic, Ed. AUSA, 1998.
- V. ALMUNI, *La catedral de Tortosa als segles del gòtic*, Benicarló, Onada, 2007, 2 vols.
- Art Català: estat de la qüestió*, Barcelona, Diputació de Barcelona, Caixa de Catalunya, 1984.
- L'Art Català*, Barcelona, Aymà, 1955-1958, 2 vols.
- Art de Catalunya*, Barcelona, L'izard, 16 vols.
- L'Art Gòtic a Catalunya*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 2003-2009, 10 vols.
- Bartolomé Bermejo*, Madrid, Museo Nacional del Prado, 2018.
- X. BARRAL, *L'art preromànic català*, Barcelona, Edicions 62, 1981.
- X. BARRAL, *Les catedrals de Catalunya*, Barcelona, Edicions 62, 1994.
- X. BARRAL, *Vidrieras medievales de Cataluña*, Barcelona, Lunwerg, 2000.
- P. BESERAN, *Jordi de Deu i l'italianisme en l'escultura catalana del segle XIV*, Tarragona, Diputació de Tarragona, 2003.
- J. CAMON AZNAR, *Pintura medieval española*, (Summa Artis, vol. XXII), Madrid, Espasa Calpe, 1966.
- Cataluña*, Madrid, Ed. Encuentro, 1987 (col. España Gòtica).
- Catalunya Romànica*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1974-1999, 27 vols.
- A. CIRICI, *L'arquitectura catalana*, Palma de Mallorca, 1955.
- A. CIRICI, *Arquitectura gòtica catalana*, Barcelona, Lumen, 1973.
- A. CIRICI, *L'art gòtic català, segles XV-XVI*, Barcelona, Edicions 62, 1979.
- A. CIRICI, *El arte catalán*, Madrid, Alianza Editorial, 1988.
- La catedral de Girona*, Barcelona, Lunwerg, 2002.
- N. de DALMASES, *Orfebreria catalana medieval: Barcelona 1300-1500*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1992, 2 vols.
- A. DURAN I SANPERE; J. AINAUD DE LASARTE, *Escultura gòtica* (Ars Hispaniae, vol. VIII), Madrid, Plus Ultra, 1956.
- A. DURAN I SANPERE, *Els retaules de pedra*, Barcelona, Alpha, 1932, 2 vols.
- M. DURLIAT, *L'art català*, Barcelona, Juventud, 1967.
- F. ESPAÑOL, *Guillem Seguer de Montblanc: un mestre trescentista escultor, pintor i arquitecte*, Montblanc, Consell Comarcal de la Conca de Barberà, 1994.
- F. ESPAÑOL, *El escultor Bartomeu de Robio y Lleida. Eco de la plástica toscana en Catalunya*, Lleida, Universitat de Lleida, 1995.
- F. ESPAÑOL, *El gòtic català*, Barcelona, Fundació Caixa de Manresa, Angle Editorial, 2002.

- F. ESPAÑOL; J. YARZA, *El romànic català*, Barcelona, Fundació Caixa de Manresa, Angle Editorial, 2007.
- Façana gòtica del palau de la Generalitat de Catalunya*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1999.
- P. FREIXAS, *L'art gòtic a Girona, segles XIII i XV*, Girona, 1983.
- J. FUGUET, *Arquitectura dels templers a Catalunya*, Barcelona, Rafael Dalmau, 1995.
- M. GUARDIA; C. MANCHO (ed.), *Les fonts de la pintura romànica*, Barcelona, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2008.
- M. GUARDIA; I. LORÉS, *El Pirineu romànic vist per Josep Gudiol i Emili Gandia*, Lleida, Garsineu, 2013.
- J. GUDIOL, *Pintura gòtica*, (Ars Hispaniae, vol. IX), Madrid, Plus Ultra, 1955.
- J. GUDIOL; S. ALCOLEA, *Pintura gòtica catalana*, Barcelona, Polígrafa, 1986.
- Història de l'art Català*, Barcelona, Edicions 62, 1983-2007, 11 vols.
- Jaume Huguet. 500 anys*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1993.
- E. JUNYENT, *L'arquitectura religiosa a Catalunya abans del romànic*, Barcelona, 1983.
- E. JUNYENT, *L'arqueologia a Catalunya*, Barcelona, Destino, 1989.
- E. JUNYENT, *Cataluña*, Madrid, Ed. Encuentro, 1980, 2 vols.
- I. LORÉS, *El Claustre romànic de Sant Pere de Rodes: de la memòria a les restes conservades: una hipòtesi sobre la seva composició escultòrica*, Lleida, Universitat de Lleida, 1994.
- I. LORÉS, *El Monestir de Sant Pere de Rodes*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 2002.
- F. MARÉS, *Las tumbas reales de Poblet*, Barcelona, 1952.
- M. MELERO, *La pintura sobre tabla del gótico lineal: frontales, laterales de altar y retablos en el reino de Mallorca y los condados catalanes*, Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, 2005.
- J. MOLINA, *Jaume Huguet*, Madrid, Historia 16, 1992.
- J. MOLINA, *Arte, devoción y poder en la pintura tardogótica catalana*, Murcia, Universidad de Murcia, 1999.
- La pintura gòtica hispanoflamenca. Bartolomé Bermejo i la seva època*, Barcelona, MNAC, Museo de Bellas Artes de Bilbao, 2003.
- J. PLANAS, *El esplendor del gòtico catalán: la miniatura a comienzos del siglo XV*, Lleida, Universitat de Lleida, 1998.
- Ch. R. POST, *A History of Spanish Painting*, Cambridge, 1930-1966, 14 vols.
- I. PUIG, *Jaume Ferrer II, pintor de la Paeria de Lleida*, Lleida, Ajuntament de Lleida, Pagès Editors, 2005.
- E. RIU et al., *La capella de Santa Àgata del palau reial major de Barcelona*, Barcelona, 1999.
- La Seu Vella de Lleida. La catedral, els promotors i els artistes*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1991.
- Seu Vella. L'esplendor retrobada*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Fundació La Caixa, 2003.
- J. SUREDA, *El gòtic català. Pintura*, Barcelona, 1977.
- J. SUREDA, *Un cert Jaume Huguet. El capvespre d'un somni*, Barcelona, Caixa de Terrassa, 1994.
- M. R. TERÉS, *Pere Ça Anglada*, Barcelona, Artestudi Edicions, 1987.
- A. VELASCO, *El mestre de Vielha: un pintor del tardogòtic entre Catalunya i Aragó*, Lleida, Edicions de la

Universitat de Lleida, 2006.

A. VELASCO, *Fragments d'un passat. Pere Garcia de Benavari i el retaule de l'església de Sant Joan de Lleida*, Lleida, Museu de Lleida: diocesà i comarcal, Edicions de la Universitat de Lleida, 2012.

A. VELASCO, *Devocions pintades. Retaules dels Valls d'Àneu (segles XV i XVI)*, Lleida, Pagès Editors, 2011.

J. YARZA, *Retaules gòtics de la Seu de Manresa*, Manresa, Angle Editorial, 1993.

Modern and contemporary art

- AA.DD., *Domènech y Montaner*, Barcelona, 1963 (*Cuadernos de arquitectura*, núm. 52–53).
- AA.DD., "Les avantguardes a Catalunya", *L'Avenç*, núm. 19 (setembre de 1979), pp. 17–48.
- AA.DD., *L'Exposició Internacional de Barcelona del 1929: Arquitectura i arts decoratives*, Barcelona, L'Avenç, 1979.
- AA.DD., *Arte catalán: Estado de la cuestión [V Congreso Nacional de Historia del Arte]*, Barcelona, Diputació de Barcelona/Caixa d'Estalvis de Catalunya, 1984.
- AA.DD., *Homenatge a Barcelona: La ciutat i les seves arts, 1888–1936*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1987.
- AA.DD., *Catàleg de pintura, segles XIX i XX (Fons del Museu d'Art Modern)*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1987.
- AA.DD., *L'arquitectura dels anys 50 a Barcelona* (catàleg), Barcelona, Caixa de Catalunya/ETSAV, 1987.
- AA.DD., *Eliés Rogent i la Universitat de Barcelona*, Barcelona, Generalitat de Catalunya/Universitat de Barcelona, 1988.
- AA.DD., *Joaquín Torres-García: Època catalana (1908–1928)*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1988.
- AA.DD., *Obra de Joan Miró: Dibuixos, pintura, escultura, ceràmica, tèxtils*, Barcelona, Fundació Miró, 1988.
- AA.DD., *Surrealisme en Catalunya, 1924–1936*, Barcelona, Polígrafa, 1988.
- AA.DD., *Le Corbusier i Barcelona* (catàleg), Barcelona, Fundació Caixa de Catalunya, 1988.
- AA.DD., *El Barroc català (Actes de les jornades celebrades a Girona els dies 17–19 de desembre de 1987)*, Barcelona, Quaderns Crema, 1989.
- AA.DD., *Josep Puig i Cadafalch: L'arquitectura entre la casa i la ciutat* (catàleg), Barcelona, Fundació Caixa de Pensions, 1989.
- AA.DD., *L'avantguarda de l'escultura catalana*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1989.
- AA.DD., *La formació de l'Eixample de Barcelona: Aproximacions a un fenomen urbà*, Barcelona, Olimpíada Cultural, 1990.
- AA.DD., *Puig i Cadafalch: L'arquitectura entre la casa i la ciutat*, catàleg de l'exposició de la Fundació Caixa de Pensions (Barcelona, 4 de desembre de 1989–11 de febrer de 1990).
- AA.DD., *El Quadrat d'Or: 150 cases al centre de la Barcelona modernista (Guia)*, Barcelona, Olimpíada Cultural/Ajuntament de Barcelona, 1990.
- AA.DD., *Avantguardes a Catalunya (1906–1939)*, Barcelona, Fundació Caixa de Catalunya, 1992.
- AA.DD., *L'Escola d'Olot: J. Berga, J. Vayreda, M. Vayreda*, Barcelona, Fundació "la Caixa", 1993.
- AA.DD., *100 anys de paisatgisme català: Centenari de la mort de Lluís Rigalt*, Ramon Martí Alsina i Joaquim Vayreda, Barcelona, Fundació Cultural Mapfre Vida/MNAC, 1994.
- Joan Ainaud de Lasarte, *Eugeni d'Ors i els artistes catalans*, Barcelona, Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, 1981.
- , *La pintura catalana: De l'esplendor del Gòtic al Barroc*, Ginebra–Barcelona, Skira/Carroggio, 1990.

- , *La pintura catalana: Del siglo xix al sorprendente siglo xx*, Barcelona, Skira/Carroggio, 1991.
- Santiago Alcolea Gil, *La pintura en Barcelona durante el siglo XVIII*, 2. vol., Barcelona, Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona, tt. xiv (1959–1960) i vi (1961–1962).
- Santiago Alcolea Gil, Alexandre Cirici Pellicer i Josep Termes Ardèvol, *La Universidad de Barcelona: Estudios histórico-artísticos*, Barcelona, Universidad de Barcelona, 1971.
- Santiago Alcolea, Dolors Lamarca, Pilar Llopart i Jordi Torra, *Història de la Universitat de Barcelona*, Barcelona, Universitat de Barcelona, 1990.
- Carme Arenas i Núria Cabré, *Les avantguardes a Europa i a Catalunya*, Barcelona, La Magrana, 1989.
- Joan Bassegoda i Nonell, *El gran Gaudí*, Sabadell, AUSA, 1989.
- Knud Bastlund, *José Luis Sert: Architecture, city planning, urban design*, pròleg de Sigfried Giedion, Zurich, Les Éditions d'Architecture/Artemis, 1967.
- Rafael Benet, *El escultor Manolo Hugué*, Barcelona, Argos, 1942.
- , *Isidro Nonell y su época*, Barcelona, Iberia, s.d. [1947].
- Oriol Bohigas, *Barcelona entre el Pla Cerdà i el barraquisme*, Barcelona, Edicions 62, 1963.
- Oriol Bohigas i Leopold Pomès, *Arquitectura modernista*, Barcelona, Lumen, 1968.
- , *Reseña y catálogo de la arquitectura modernista*, Barcelona, Lumen, 1973.
- Antonio Bonet Correa et al., *La polémica ingenieros–arquitectos en España (Siglo XIX)*, Madrid, Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos/Turner, 1985.
- Carmine Borbonet, *Ismael Smith, precursor del Noucentisme: Esculturas, dibuixos i gravats* (catàleg), Barcelona, Sala d'Art Artur Ramon, 1989.
- Raimond Casellas, *El dibuixant païssista Lluís Rigalt*, Barcelona, L'Avenç, 1900.
<http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/el-dibuixant-paisista-lluis-rigalt--0/html/>
- Jordi Castellanos, *Raimon Casellas i el modernisme*, 2 vol., Barcelona, Curial/Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1983.
- , «Josep Pijoan i els orígens del Noucentisme», en *Els Marges (Revista de llengua i literatura)*, núm. 14 (1978), pp. 31–49.
- Alberto del Castillo i Alexandre Cirici, *José María Sert: Su vida y su obra*, Barcelona–Buenos Aires, Argos, 1949.
- Ildefonso Cerdà, *Teoría general de la urbanización y aplicación de sus principios y doctrinas a la reforma y ensanche de Barcelona*, Madrid, Imprenta Española, 1867.
- Maria Àngela Cerdà i Surroca, *Els pre-rafaelites a Catalunya*, Barcelona, Curial, 1982.
- Carlos Cid Priego i Anna Riera i Mora, *La vida y la obra del escultor neoclásico catalán Damià Campeny i Estrany*, Barcelona, Biblioteca de Catalunya/Caixa Laietana, 1998.
- Alexandre Cirici Pellicer, *El arte modernista catalán*, Barcelona, Aymà, 1951.
- , *L'art català (1955–1959)*, Barcelona, Alianza, 1988.
- , *L'arquitectura catalana (1955)*, Barcelona, Teide, 1975.
- , *L'art català contemporani*, Barcelona, Edicions 62, 1970.
- , *Ceràmica catalana*, Barcelona, Destino, 1977.

- , «La plàstica noucentista», en *Serra d'Or*, núm. 8 (agost de 1964), pp. 502–507.
- , «Torné Esquius o el formalisme primitivista», en *Serra d'Or*, núm. 211 (abril de 1977), pp. 253–268.
- Juan Eduardo Cirlot, *Pintura catalana contemporànea*, Barcelona, Omega, 1961.
- Lourdes Cirlot, *La pintura informal en Catalunya*, Barcelona, Anthropos, 1983.
- Isabel Coll Mirabent, *Santiago Rusiñol*, Sabadell, AUSA, 1992.
- José Corredor-Matheos i Josep Maria Muntaner, *Arquitectura industrial a Catalunya, del 1723 al 1929*, Barcelona, Caixa de Barcelona, 1984.
- Joan Cortès i Vidal, *70 anys de vida artística barcelonina*, Barcelona, Selecta, 1980.
- Núria de Dalmases i Daniel Giralt-Miracle, *Plateros y joyeros de Catalunya*, Barcelona, Destino, 1985.
- Robert Descharnes, Clovis Prévost i Francesc Pujols, *La visió artística i religiosa de Gaudí*, pròleg de Salvador Dalí, Barcelona, Aymà, 1969.
- Josep Domènech i Estapà, *Modernismo arquitectónico*, Barcelona, Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona, març de 1912.
- Mercè Doñate i Montserrat Blanch, *Manolo Hugué* (catàleg), Barcelona, Fundació Caixa de Catalunya/Ajuntament de Barcelona, 1990.
- Antonio Elías de Molins, *Diccionario biográfico y bibliográfico de artistas y escritores catalanes del siglo XIX*, Barcelona, Fidel Giró, 1889.
- Feliu Elias, *Benet Mercadé: La seva vida i la seva obra*, Barcelona, Junta Municipal d'Exposicions d'Art de Barcelona, 1921.
- , *Simó Gómez: Història verídica d'un pintor del Poble Sec*, Barcelona, Junta Municipal d'Exposicions d'Art de Barcelona, 1923.
- , *L'escultura catalana moderna*, Barcelona, Barcino, 1926.
- Maria del Carme Farré i Sanpera (ed.), *L'arquitectura en la història de Catalunya*, Barcelona, Caixa de Catalunya, 1987.
- Joaquim Folch i Torres, *El pintor Martí i Alsina*, Barcelona, Junta Municipal d'Exposicions d'Art de Barcelona, 1920.
- , *Fortuny*, Reus, Rosa de Reus, 1962.
- Joaquim Folch i Torres (dir.), *L'art català*, Barcelona, Aymà, 1958–1961.
- Francesc Fontbona, *La crisi del Modernisme artístic*, Barcelona, Curial, 1975.
- , *El paisatgisme a Catalunya*, Barcelona, Destino, 1979.
- , *Del Neoclassicisme a la Restauració, 1808–1888 (Història de l'art català, VI)*, Barcelona, Edicions 62, 1983.
- , *La xilografia a Catalunya entre 1800 i 1923*, Barcelona, Biblioteca de Catalunya, 1992.
- Francesc Fontbona i Francesc Miralles, *Del Modernisme al Noucentisme, 1888–1917 (Història de l'art català, VII)*, Barcelona, Edicions 62, 1985.
- Francesc Fontbona, Narcís Oller, Carmen Rodríguez i Gemma Romagosa, *Modest Urgell*, Barcelona, Fundació "la Caixa", 1992.
- Carles Fontseré, *Memòries d'un cartellista català (1931–1939)*, Barcelona, Pòrtic, 1995.

- Mireia Freixa, *Modernisme i Noucentisme a Terrassa*, Terrassa, Xarxa de Biblioteques Soler i Palet, 1984.
- Albert Garcia Espuche, *El Quadrat d'Or, centre de la Barcelona modernista*, Barcelona, O.C./Lunwerg, 1990.
- , *L'expansió de l'art català al món*, Barcelona, Imprenta Clarasó, 1953.
- Pere Hereu Payet (ed.), *L'arquitectura d'Elies Rogent*, Barcelona, Col·legi d'Arquitectes de Barcelona, 1986.
- José Manuel Infiesta Monterde, *Un siglo de escultura catalana*, Barcelona, Áurea, 1974.
- , *El Noucentisme*, Barcelona, Proa, 1980.
- Enric Jardí Casany (ed.), *L'art català contemporani*, Barcelona, Proa, 1972.
- Immaculada Julián, *Les avantguardes pictòriques a Catalunya al segle xx*, Barcelona, Els Llibres de la Frontera, 1986.
- Raquel Lacuesta i Antoni González, *Arquitectura modernista en Cataluña*, Barcelona, Gustavo Gili, 1990.
- Juan José Lahuerta (ed.), *Gaudí i el seu temps*, Barcelona, Barcanova, 1990.
- David Mackay, *L'arquitectura moderna a Barcelona (1854–1939)*, Barcelona, Edicions 62, 1989.
- Josep Maria Madurell Marimon, *Pedro Nuynes y Enrique Fernandes, pintores de retablos (Notas para la historia de la pintura catalana de la primera mitad del siglo XVI)*, Barcelona, Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona, 1944.
- Cèsar Martinell, *Arquitectura i escultura barroques a Catalunya*, 3 vol., Barcelona, Alpha, 1959–1963 («Monumenta Cataloniæ»).
- Cristina Mendoza Garriga (ed.), *Catàleg de la pintura: Segles XIX i XX (Fonts del Museu d'Art Modern)*, 2 vol., Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1987.
- Francesc Miralles, *L'època de les avantguardes, 1917–1970*, Barcelona, Edicions 62, 1983.
- Rafael Moneo, «La llamada “Escuela de Barcelona”», en *Arquitectura*, Madrid, núm. 121 (gener de 1969), pp. 1–5.
- Vinyet Panyella, *Cronologia del Noucentisme (Una eina)*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996.
- Aurora Pérez Santamaría, *Escultura barroca a Catalunya: Els tallers de Barcelona i Vic (c. 1680–1730) —Projecció a Girona, Lleida, Pous i Pagès*, 1988.
- Josep Pla, *Santiago Rusiñol i el seu temps*, Barcelona, Selecta, 1955.
- Chandler Rathfon Post, *The Catalan school in the early Renaissance (A history of Spanish Painting, xii, 1–2)*, Cambridge (Mass.), Harvard University Press, 1958..
- Arnau Puig, *Del Renaixement al Barroc*, Barcelona, Taber, 1970.
- , *Les avantguardes artístiques catalanes*, Barcelona, Barcanova, 1993.
- , *Diccionario biográfico de artistas de Cataluña*, 3 vol., Barcelona, Millà, 1951–1954.
- Cesáreo Rodríguez Aguilera, *L'art català contemporani (1940–1980)*, Barcelona, Edicions del Cotal, 1982.
- Josep Maria Rovira i Gimeno, *La arquitectura noucentista*, Barcelona, ICE/UPC, 1983.
- , *La arquitectura catalana de la modernidad*, Barcelona, UPC, 1987.
- , *Eclecticismo y vanguardia: El caso de la arquitectura moderna en Cataluña*, Barcelona, Gustavo Gili, 1980.
- , *Arquitectura modernista: Fi de segle a Barcelona*, Barcelona, Gustavo Gili, 1992.
- Judit Subirachs i Burgaya, *L'escultura commemorativa a Barcelona fins al 1936*, Barcelona, La Llar del Llibre,

1986.

—, *L'escultura del segle XIX a Catalunya*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994.

Eliseu Trenc-Ballester, *Las artes gráficas de la época modernista en Barcelona*, Barcelona, Gremio de Industrias Gráficas de Barcelona, 1977.